

РУМУНСЬКИЙ МІНІСТЕР ПРО СТРАХІТТЯ БЕСАРАБІЙ.

Бувший румунський міністер рільництва Йон Мігалаче, предсідник румунської селянської партії, завагав монархіст і націоналіст, пише в румунській газеті "Таранімуз" під наголовком: "Бесарабія котиться в провалля".

"Я бачив Бесарабію перед сімома роками. Бачу її тепер після семи років."

Бесарабія котиться в провалля, котиться нестримно!

В 1918 році після мене великий генеральний штаб з 80 вчителами до Бесарабії весті пропаганду за злукою з Румунією.

Я перемандрував Бесарабію надвоє і вперше, від лютого до квітня.

Це була країна медом і молоком текуча!

Після чотирох років війни було ще в Бесарабії повно товару, дробу, хліба й папі. Я бачив здорових, добре відживлених і одигнутих чоловіків і жінок, я не бачив постолів, лише шкряпані чоботи, постолі мали тільки ми, прихидні із старої держави (тоб-то з властивої Румунії) і тому зустрічали нас насмішки й глум. Там не було нікого, хто ходив би босом.

А тепер я побув у Бесарабії після семи років румунського панування!

Цілий тиждень ходив я від села до села в такому багатому колесі кишинівському округі.

Бесарабія котиться в провалля! Я бачив селян, колишніх багатів, босих, закутаних в ляхміття, я бачив жінок і чоловіків знівечених злидами й голодом, з такими самими похульними обличчями, як у найбідніших селян із старого королівства (властивої Румунії). Худоби бачив я мало і то самої худоби... Везди шкряпані до мене голе божество та нужда.

Бесарабія — це вже не та медом і молоком текуча країна з перед сімома років. Бесарабія, це до краю сльоздрована провінція, що котиться до останнього упадку! Повен глибокого переконання, я кличу: румунське панування поносить в

тому вини, воно пхає Бесарабію в провалля...

Один старий селянин сказав мені: Що нам з землі, яку нам дала революція? Бояри залишили нам з неї частину, але за те граблять збір. Ми є пастири, що пасуть череду, а хтось інший забрав молоко й вовну...

І так занепадають не лише румунські й українські села, але також німецькі колонії, зразкова господарка, що увійшла була свого часу в приповідку. Везди сум і руїна: пуста крамниця, заведбані доми... все сумне й безнадійне.

А коли таке населення дає вислів своїм природному недоволенню, тоді уряд бачить у цьому більшовизм з того боку Дністра та насиле жандармів і урядовців — грабити та вбивати!"

Так говорить про відносини в Бесарабії румунський патріот, колишній королівський міністер. В дійсності ці відносини багато страшніші. Змагання бесарабського населення з'єднані з Радянським Союзом хоче румунський уряд запитати в повені крові. Проти жорстоких насильств румунських боярів над нещасливим народом протестував цілий культурний світ.

Так говорить про відносини в Бесарабії румунський патріот, колишній королівський міністер. В дійсності ці відносини багато страшніші. Змагання бесарабського населення з'єднані з Радянським Союзом хоче румунський уряд запитати в повені крові. Проти жорстоких насильств румунських боярів над нещасливим народом протестував цілий культурний світ.

Цілий тиждень ходив я від села до села в такому багатому колесі кишинівському округі.

Бесарабія котиться в провалля! Я бачив селян, колишніх багатів, босих, закутаних в ляхміття, я бачив жінок і чоловіків знівечених злидами й голодом, з такими самими похульними обличчями, як у найбідніших селян із старого королівства (властивої Румунії). Худоби бачив я мало і то самої худоби... Везди шкряпані до мене голе божество та нужда.

Бесарабія — це вже не та медом і молоком текуча країна з перед сімома років. Бесарабія, це до краю сльоздрована провінція, що котиться до останнього упадку! Повен глибокого переконання, я кличу: румунське панування поносить в

З МІЖНАРОДНОГО РОБІТНИЧОГО РУХУ

ДОВКОЛА АРЕШТУВАННЯ АНГ. КОМУНІСТІВ.

Як відомо, в Англії арештовано і саме тепер судять дванадцять англійських комуністів.

Зараз-же після переведення арештувань, політичне бюро Англійської Комуністичної Партії оголосило заяву, підписану т. МекМанусом. В цій заяві говориться:

"Напад на Компартію — це перший крок на ступіні на робітничу класу. Ми цього чекали. Ми зазначили це в наших виступах на ліверпульській конференції Партії Праці, що до такого нападу готуються. У липні цього року під час конфлікту у вугільній промисловості незалежні солідарність організованого пролетаріату забезпечила першим спробам. Тепер уряд має думку почати новий наступ дезорганізацією роботи компартії, що стояла на чолі кампанії для об'єднання робітничої класи та створення Комітету Акції.

Компартія не буде й не може бути побита. Наша робота не припиниться. Ми поперідаємо робітників, що їм скрізь погрожує небезпека з боку найбільш агресивної частини буржуазії. Визов Гікса (міністра внутрішніх справ), ми

приймаємо й закликаємо всіх об'єднатися для продовження роботи в справі зміцнення компартії та боротьби за єдність робітничої класи проти наступу капіталу".

НОВІ РОБІТНИЧІ МАСИ ПРИЄДНУЮТЬСЯ ДО КОМІНТЕРНУ.

З'їзд соціалістичної незалежної партії Чехословаччини, де були присутні 110 делегатів, після довгих дискусій ухвалив вийти з II. Інтернаціоналу та вступити до Комуністичного Інтернаціоналу, а також приєднатися до Комуністичної Партії Чехословаччини. Конгрес Компартії похвалив постанову соціалістичної незалежної партії Чехословаччини, після вислухання доповіді провідника незалежних Врбенського.

ЖІНОЧА КОНФЕРЕНЦІЯ.

В Парижі відбулася жіноча конференція жінок парижського району, в якій брали участь 566 делегаток, в тому числі 311 позапартійних і 255 членкинь організації.

Конференція заявила проти війни в Марокко. На конференції виступили комуністки Маргарита Фоска і Сюзанна Жиро та багато інших.

В ПОЛЬСЬКО-ШЛЯХЕТСЬКІЙ НЕВОЛІ.

ЄВРЕЙСЬКІ ПОСЛИ РОЗЧАРОВАНІ УГОДОЮ З ШЛЯХТОЮ.

В єврейському союзовому клубі обговорювалося відношення уряду до Євреїв. Посол Гратяк висловив пропозицію, що в основному полягає в наступному:

"Уряд не тільки не виконав своїх обіцянок, але, навпаки, завів цілу низку культурних обмежень для єврейського населення і дав повеле політику економічної руїни Євреїв. Домову клуб постановляє: 1) довести до загального відома, що уряд зрівняв угоду; 2) вважати лінію клубу у відношенню до уряду

Гратяк, що її проводить голова клубу Райх, за помилкову; 3) перейти в опозицію уряду й 4) обрати нового голову клубу.

ЯК У ПОЛЬЩІ ДІЮТЬ ЗЕМЛЮ СЕЛЯНСТВО.

"Робітник" повідомляє, як діють поміщицьку землю на кресах. Поділ великих маєтків великого пана Радзівіла правдиться не земельним урядом, а цим самим. Землю одержали не місцеві селяне, що живуть у великих злиднях, а державні урядовці, жандарми та офіцери. Радзівіла на протязі двох років не платив

ніжних податків. Скарги селян лишались без наслідків. Коли селяне принесли свої скарги до управління поліції, то там їм запропонували взяти назад свої претензії, заявивши: "Тут править Радзівіла".

ЗАКРИЛАСЯ НАЦІОНАЛІСТИЧНА ГАЗЕТА.

У зв'язку з фінансовою скрутою, 1 жовтня перестала виходити найстарша польська газета, головний орган єврейців "Газета Варшавська". Орган єврейців "Двугрошувка" виходитиме нині під назвою "Газета Поранна Варшавська".

ЛЬОКАВТ, ЩОБ НАДАЛІ КРАЩЕ БОРОТИСЯ ІЗ СТРАХАМИ.

Власники шкіряного заводу в Каліші оголосили льокавту. Приводом до льокавту послужила незгода робітників на зменшення заробітної плати на 15 проц. та на цілу низку інших умов, що їх висували підпріємці. Характерним з цих умов є такі: двохтижневий заробіток робітника повинен лишатися на заводі, як заперука на випадок страйку. Колиж робітники оголошать страйк, то платня вважається втраченою.

ПРАГНУТЬ ОБ'ЄДНАННЯ З РАД. УКРАЇНОЮ.

Гай, комуністичний посол в чехословацькому парламенті у своїй парламентській промові зазначив, що суд, адміністративне правління, фінансовий апарат та поліція на Прикарпатті на 80 — 90 процент складаються з Чехів та частково з російських емігрантів. Він скаржився на режим Прикарпатської України, як типово колоніальний і заявив: "Трудно маси Прикарпаття, підтримані трудящими Галичини, Буковини та Бесарабії, боротимуться за об'єднання всіх українських земель під владою робітничо-селянських рад, при повному союзі С.Р.С.Р. з чехословацькими, угорськими та німецькими трудовими масами".

Товариші! Відновляйте передплату на "Українські Робітничі Вісті"!

3 поля науки і техніки

МІСТ МІЖ МІСТАМИ ДІТРОЙТ І ВИНДЗОР ЗІ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ ДО КАНАДИ.

Ухвалено плян будови моста через ріку Дітройт між містами Дітройт і Виндзор. Цей міст буде найдовший в світі. Його довжина буде 1,990 фітів і коштуватиме 16 мільонів доларів. Гроші дадуть уряди провінції Мічигану, в Злуч. Державах і Онтарію, в Канаді. Цей міст зближить з великим індустріальним містом Дітройт — канадським містом Виндзор, Форд, Вокервил і Сендвич. Тепер в тому місці між Канадою і Злуч. Державами є лише звичайний перевіз через ріку, який не може задовольнити потреб.

НАЙСТАРШЕ ДЕРЕВО НА СВІТІ.

По перекосях дерева, по скількості та грубості стовб можна з певною імовірністю означити вік дерева. Дві тисячі літ життя приписують дереву оливоковому в Мескутіне (Туніс) і на дві тисячі п'ятсот літ означують вік т. з. дерева Гі-ократа на острові Кос і на такий сам вік дерево п'ятуна Платона (Атени), яке має 7 метрів в обводі. Та ті дерева не дорівнюють ні віком ні повагою зрубаному великанові в Кінгс Ривер (Канада). Його вік оцінюють учені на 4000 літ.

ВИНАХІД МІКРОБА КОРУ.

Кір належить до тих хороб, про які вже давно відомо, що вони — пошесть. Хоробу цю викликає в організмі окремих спеціальний мікроб. Мікроба кору ще й досі ніхто не знайшов. Як повідомляють італійські медичні журнали, римський професор Каронія знайшов мікроб кору. Після довгої роботи Каронія пощастило одержати з кори, з мозку, кісток, з відділенні носогорлянки й з рідинні спинного мозку хорих на кір дуже маленькі мікроби, кругленькі, розташовані по двох. Каронія вводив розплід

такого мікроба в кров кривкам і вони захорували на хоробу, що була зовсім схожою до кори у людей. Мало того, Каронія показав, що за допомогою цього-ж мікроба можна охоронити дитину від захорювання на кір. Для цього досить вприснути під шкіру здорової дитини незначну кількість розведеного й ослабленого розплоду цього знайденого мікроба і дитина забезпечена від кору.

СУХОТИ У СВІЙСЬКИХ ТВАРИН.

Шведський вчений Поста з'ясував, що сухоти досить поширені й серед свійських тварин. Недавно Поста оглянув кілька тисяч собак, котів, коров та овець. Найбільше хорих було серед собак. На 1,100 оглянутих собак хорих на сухоти було 375; найбільша частина хорих припадає на тих собак, що їх дуже пестять хазяї. На тисячу котів хорих було 150. Але найбільше хорих було коров: на 800 оглянутих коров хорих на сухоти було 375. Ці досвіди показують, оскільки треба обережно поводитися із молоком, особливо, як годиться малих дітей.

РАДІЕШ, як робітнича газета вбиває з успіхом кожний напад панських наймитів? Любиш робітничу газету за це, що вона боронить тебе і викриває всі шахрайства та брехні панів і підпанків? Коли любиш її за це, то відгукнися щиро на клич: тисячу нових передплат для "Укр. Роб. Вістей"!

В суботу, 7. листопада вечером в Укр. Роб. Домі в Вінніпегу!

М. ІРЧАН

В обороні робітничо-селянських героїв

Мельничука і Шеремети

(Продовження.)

Треба брати під розвагу ще й це, що всі вістки про боротьбу повстанчих ватаг, переходили через польську цензуру і польська влада не все дозволяла друкувати, щоб не ширити переполоху та не компромітувати себе за границею. Як я сам переконався, майже всі вістки про напади ватаг появлялись в польській пресі з великим опізненням. Наприклад, про арешт Мельничука, який відбувся 26. жовтня 1922, львівська преса донесла аж 3. листопада 1922.

За декілька днів своїх операцій, "дванадцятка" зробила багато більше, як інші ватаги протного кількох тижнів. Той факт, що за тих кілька днів "дванадцятка" оперувала аж в трьох повітах, в борщівському, заліщанському і чортківському, які положені близько себе і творять неначе трикутник, свідчить про великий партзанський досвід її провідників. А такий досвід могли мати тільки Мельничук і Шеремета, які, як командіри військових частин у війні червоних з польськими військами, навчилися партизанщини, бо польсько-більшовицька війна не була такою правильною, як імперіалістична 1914—1918 р. р., тільки — більш партизанська. Щого досвіду не мав т. Цепко, якому описія приписала провід "дванадцятки", бо він ніколи не був активним воєнком-боевником і ніколи не командував навіть найменшим відділом.

Фактом теж є й це, що з появою "дванадцятки" на терені Східної Галичини, особливо в повітах борщівському, заліщанському і чортківському, боротьба проти окупаційної польської адміністрації і польських дідичів загострилася та стала більш активною. Пояснюється це тим, що перш усього "дванадцятка", значаючи прекрасно партизанський спосіб боротьби, вивчений на практиці на Радянській Україні, пересувалась незвичайно швидко і цим самим вводила в блад логону, а по друге, що "дванадцятка" скрізь находила піддержку в місцевих селян, особливо молоді, при помочі якої часто переводила свої напади, тільки під своєю фірмою. За кілька днів своєї боротьби "дванадцятка" в трьох повітах наробила страшного переполоху між польською адміністрацією, понизила не тільки фільварки, але й комунікаційні середники, як телефони, телеграфи і мости. Тому не дивично, що урядові польські круги незвичайно радісно прийняли вістку про знищення "дванадцятки". Боячись легкого покарання учасників "дванадцятки", польська преса не тільки Галичини, але й цілої Польщі, кричала, щоб віддати її під нагляд суду, віддати тих, які "рішили викликати в Східній Малопольщі заворушення і тих, які моруаючи і палючи увійшли до нашого краю".

Що висвітлює нам цей аспект до президента Червниського? Ось що:

- 1) Що польська суспільність східних повітів Галичини, власне Чортківщини, "з великим полехнінням привітала енергічне старання поліції і арешт дійсних членів, оперуючої в околиці "банди", — значить, що "дванадцятка" оперувала і в Чортківщині.
- 2) Що боротьба поліції з "дванадцяткою" не була така легка, бо "поліція при ужиттю цілого апарату по тяжких боях і намаганнях спеціальних функціонерів арештувала головних членів більшовицько-української "банди" — значить, що не так дуже легко поліція зарвила членів "дванадцятки", тільки — "по тяжких боях, при ужиттю цілого апарату".
- 3) Що Мельничук, Шеремета, Цепко і інші члени ватаги не "перехирились в Чехословаччину на студії", як каже пан Д. Д. Лещиниш, а прибули в Галичину, аби "викликати заворушення". Може хтось сказати, що годі в цьому випадку покликуватися на польську пресу, але ж — це саме говорить факт обвинувачення, це саме знали Мельничук і Шеремета на суді, це саме сказали Вони оборонцям проф. дрові В. Старосольському і дрові Ст. Баранові, що в свій час було опубліковано і на сторінках української галицької преси.
- 4) Польська преса, яка не дуже обширно писала про т. з. "саботаж" повстанчих ватаг в жовтні-листопаді 1922 р., аби не компромітувати Польщі закордоном і аби це не було одним з аргументів проти признання Польщі Східної Галичини, все-ж таки вдарила на тривогу і підчеркнула велике значіння знищення "дванадцятки" Мельничука, Шеремети і Цепка, знищення тих, які "постановили виволоає в Малопольсе Вшходнійєй замieszki" і тих, — "którzy morduяє і palaje weszli do naszego kraju". Розуміється, польська преса прекрасно розуміє, що "дванадцятка" не вбивала українських селян, тільки па-

Я й тут не хочу оперувати тільки словами, а підтверджу їх фактами.

"Gazeta Poranna", 4. листопада 1922 р., на першій сторінці, принесла фотографію Мельничука з таким підписом:

"Stefan Melniczuk, abiturjent gimnazjalny, herszt bandy bolszewicko-ukraińskiej, zlapany przez policję pod Zaleszczykami".

На той-же сторінці, великими буквами, видніється запит до президента суду Червниського:

DLACZEGO SĄD CZORTKOWSKI DOTYCH CZAS NIE UKARAŁ BANDYTÓW?

Аpel do p. Prezydenta Czerwińskiego. Czortków, 4. listopada.

(d) Tutejsze społeczeństwo interesuje się bardzo żywo wypadkami na kresach, a ostatnio z uczuciem wielkiej ulgi powitalo energiczne starania policji o przaresztowanie właściwych członków, operujących w okolicy bandy.

Jak wiadomo z poprzednich depesz, policja przy użyciu całego aparatu po ciężkich walkach i wysiłkach poszczególnych funkcjonariuszy przaresztowała głównych członków bandy bolszewicko-ukraińskiej i zebrała cały potrzebny materiał dowodowy, aby tych, którzy postanowili wycwalaє w Malopolsce Wshodniej zamieszki i tych, którzy morduяє і palaje weszli do naszego kraju oddać pod sąd doraźny.

Rozeszła się tu w Czortkowie pogłoska, jakoby sąd wymagal jakichś jeszcze specjalnych dowodów

ich winy, a opinja publiczna ostro krytykuje to ociąganie się, żądając stanowczo przykładnego ukarania rabusiów i morderców".

(Всі підчеркнення такі, як в оригіналі. Подано вірний відпис, а оригінал є в моїх руках).

Після цієї телеграми, редакція газети додає від себе:

"Depesza powyższa, którą otrzymaliśmy wczoraj z Czortkowa, daje podstawę do przypuszczeń, że sprawa ukarania winnych nie idzie normalnym torem. Apelujemy zatem do pana prezydenta Czerwińskiego, by sprawę powyższą, za którą szedłszy z wielką uwagą, natychmiast zbadał i nie zaniedbał niczego, co uczynił ma władza sądowa dla uspokojenia wshodnich naszych kresów".

Що висвітлює нам цей аспект до президента Червниського? Ось що:

1) Що польська суспільність східних повітів Галичини, власне Чортківщини, "з великим полехнінням привітала енергічне старання поліції і арешт дійсних членів, оперуючої в околиці "банди", — значить, що "дванадцятка" оперувала і в Чортківщині.

2) Що боротьба поліції з "дванадцяткою" не була така легка, бо "поліція при ужиттю цілого апарату по тяжких боях і намаганнях спеціальних функціонерів арештувала головних членів більшовицько-української "банди" — значить, що не так дуже легко поліція зарвила членів "дванадцятки", тільки — "по тяжких боях, при ужиттю цілого апарату".

3) Що Мельничук, Шеремета, Цепко і інші члени ватаги не "перехирились в Чехословаччину на студії", як каже пан Д. Д. Лещиниш, а прибули в Галичину, аби "викликати заворушення". Може хтось сказати, що годі в цьому випадку покликуватися на польську пресу, але ж — це саме говорить факт обвинувачення, це саме знали Мельничук і Шеремета на суді, це саме сказали Вони оборонцям проф. дрові В. Старосольському і дрові Ст. Баранові, що в свій час було опубліковано і на сторінках української галицької преси.

4) Польська преса, яка не дуже обширно писала про т. з. "саботаж" повстанчих ватаг в жовтні-листопаді 1922 р., аби не компромітувати Польщі закордоном і аби це не було одним з аргументів проти признання Польщі Східної Галичини, все-ж таки вдарила на тривогу і підчеркнула велике значіння знищення "дванадцятки" Мельничука, Шеремети і Цепка, знищення тих, які "постановили виволоає в Малопольсе Wshodniej zamieszki" і тих, — "którzy morduяє і palaje weszli do naszego kraju". Розуміється, польська преса прекрасно розуміє, що "дванадцятка" не вбивала українських селян, тільки па-

нів і жандармів, і не палила українських сіл, тільки панські фільварки.

Все це разом як найякніше підкреслює небудене значіння "дванадцятки" і незвичайну її працю та боротьбу тільки за кілька днів існування. Без сумніву, все це тільки завдяки доброму прововоду Мельничука і Шеремети, які прекрасно були познайомлені з способом партзанської війни.

ТРАГІЧНИЙ КІНЕЦЬ "ДВАНДЦЯТКИ".

Подрібно описувати трагічний кінець "дванадцятки" я не буду, бо описав я його вірно в моїй драмі "Два айдцять", яку писав на основі оповідань оборонця проф. дра В. Старосольського. Діло в тому, що проф. др. В. Старосольський до подробиць був познайомлений з історією "дванадцятки" з уст самих т. т. Мельничука і Шеремети в чортківській тюрмі і по прибуттю в Галичину до Праги при кінци листопада 1922, розскавав про все мені і іншим товаришам. І так:

Головною причиною того, що "дванадцятка" рішила повертатися назад на Рад. Україну була та, що — її надто переслідувало польське військо, що холод і дощі утруднювали її рухи, що частинно вона виповнида взяте на себе завдання і що члени "дванадцятки" були до краю перемучені, перемерзли і виголоділи. Треба пам'ятати, що "дванадцятка" цілий час, як не була на ногах, то спала по лісах, на дощі і — маючи з собою скоростріл, динаміт, екразит та запас амуніції, не могла носити з собою й більшого запасу харчів.

24 жовтня 1922, в лісі коло Торського, "дванадцятка" відбула нараду, на якій розпалась на дві частини: одна з Шереметою і Цепком була за поворотом на Радянську Україну, а друга — з Мельничуком, за дальшою боротьбою і походом на галицьке Покуття, більш пригідне для партизанської боротьби. Мельничук не відступив від свого рішення та попросився з Шереметою, Цепком і чотирма повстанцями та залишився далі з рештою повстанців, що згодились бути з ним.

(Далі буде.)

А НАША АРМІЯ ЗРОСТАЄ! — буде надруковано при кінци місяця листопада над списком тих, що приєднали нові передплати для "Укр. Роб. Вістей". Напис цей і список, що друкуватиметься на сторінках нашої газети, був і є солено в очах наших ворогів, панських агентів. Пам'ятай, що й ти є одною кришкою тої солі в очах підпанків, твоїх ворогів, тому хай не бракує й твого імені між тими, що приєднали нові передплати для "Укр. Роб. Вістей"!

ВСЯЧИНА.

П'яні шурі напали на агентів. — В П'їтсбургу підчас турсу в пивниці, в якій вироблялася самогонка, кілька десятків шурів напали на агентів поліції, від яких вони на силу відбилися. Відтак висинилося, що ці шурі живилися змійками від самогонки і були п'яні.

Наука від бога. — Рада конгресгаційної церкви в Злучених Державах прийшла до заключення, що наука не противоричить релігії, але це й помагає пізнавати бога. Тому вона заявляється за тим, щоб в школах вчити всякі теорії.

Святе вино. — Агенти тверезости в Нью Йорку скопфікувала 50 бочок вина, на суму \$5,000, яке належало рабівому Гуровичу. Кажуть, що він торгував "сакраментальним" вином.

Пам'ятник фіякрової. — У Відні оснувався комітет, який має поставити у центрі міста пам'ятник в честь фіякря. Не якогось реального фіякря, а символу пріємної комунікації, що стезає з лиця столиці під непереможним наступом автомобіля. Скільки таких пам'ятників можна би виставити для звелічання цезарючих останків культури!

Баптиський бугай. — Дня 28. жовтня арештовано в Брукліні, Нью Йорк, Вилсона Джансона, завідуючого баптиським сиротинцем. Виявилось, що він знамував 50 молоденцьких дічат.

Відновляйте передплату на "Укр. Роб. Вісті"!